

Bilaga Proposition 3: Åsikter kring psykisk ohälsa

Denna bilaga är till för att hjälpa medlemskårerna i arbetet med propositionen och skrivandet av motioner. Styrelsen hoppas att samtliga ändringar har kommit med på rätt sätt och fått rätt färgkodning. I det fall denna bilaga skulle skilja sig från propositionen så är det texten som finns i propositionen som gäller.

Färgkoder:

Gul färg: Föreslås läggas till

Röd färg: Föreslås strykas

3.4 En god arbetsmiljö Psykosocial hälsa och förutsättningar för en god arbetsmiljö

Fler studerande drabbas idag av en sämre psykisk hälsa och SFS anser att studiesituationen och arbetsmiljön relaterar till detta. En försämrad psykisk hälsa leder till att studenternas fysiska hälsa kan bli lidande, att färre studenter genomför sina studier samt medför ökade kostnader för både samhället och individen när denne hamnar i en situation utan avklarade studier. Detta ger i sin tur individen sämre förutsättningar för kommande utmaningar som exempelvis arbetslivet.

SFS menar på att tillsynsändrenen bör få en tydligare ställning. Idag bedriver UKÅ det vardagliga tillsynsarbetet på våra lärosäten men andra myndigheter med andra uppdrag påverkar också, exempelvis Arbetsmiljöverket (AV) eller Diskrimineringsombudsmannen (DO). Dock menar SFS på att tillsyn kring lärosätenas systematiska arbetsmiljöarbete bör förankras inom och mellan myndigheterna som besitter kompetens inom området oavsett vilken myndighet som arbetar med tillsynen. Myndigheterna bör bistå med utbildning eller med annan metod stödja samt bidra till att följa upp lärosätenas systematiska arbetsmiljöarbete så att det sker effektivt och nära studenten. SFS menar att myndigheterna ska utveckla detta arbete tillsammans genom samverkan och att ansvaret vilar lika tungt på alla de myndigheter som ansvarar för studenternas arbetsmiljö.

Vidare vill SFS förtydliga studentkårernas roll i att utse studerandeskyddsombud vid respektive lärosäte. Studentkårerna ska besitta ensamrätt vid respektive lärosäte att utse och samordna funktionerna för studerandeskyddsombud. Därmed bör studentkårerna även ges rätt förutsättningar för att utse, samordna och utbilda dessa

studerandeskyddsombud och för att uppnå rätt förutsättningar för att utbilda så är en utbildning motsvarande skyddsombudens viktigare än om lärosätet, studentkårer eller annan aktör organiserar utbildningen. Studerandeskyddsombuden ska ha en ställning som motsvarar skyddsombudens, oavsett om de jobbar med fysisk eller psykosocial arbetsmiljö.

Under de 25 första åren av Arbetsmiljöverkets föreskrifter för social och organisatorisk arbetsmiljö (kallad AFS 1980:14) innefattades studenter. Det innebar att studenter hade samma skyddsnet i arbetsmiljön som arbetstagare. SFS menar att studenter precis som anställda har rätt till en trygg social och organisatorisk arbetsmiljö. Därför är det av stor vikt att Arbetsmiljöverket, staten och/eller dess myndigheter har riktlinjer, lagar och förordningar för studenter som motsvarar och andra som genomgår en utbildning för att säkra en god arbetsmiljö för studenter, såsom anställdas rätt till en trygg social och organisatorisk arbetsmiljö. För att möjliggöra alla studenters deltagande ska det finnas en god social och organisatorisk arbetsmiljö så väl som en välgjord kurs- och utbildningsplaner. En god arbetsmiljö för studenter innefattar inte exakt samma saker som för anställda. Bland annat är det av stor vikt för studenters arbetsmiljö att det finns välgjorda och genomtänkta kurs- och utbildningsplaner som säkerställer en rimlig arbetsbelastning och sammanhängande utbildningsprogram samt tillgängliga, behagliga och trygga fysiska miljöer. Det är även viktigt att säkerställa existensen av medlande funktioner mellan studerande och eventuella handledare, i synnerhet i positioner där risk för personkonflikter kan uppstå.

3.6 Hälso- och sjukvård

Under studietiden kan studenter bli sjuka. Ibland är sjukdomen relaterad till studier. Därför är landets studenthälsomottagningar viktiga för att studenter ska ges rätt förutsättningar att må bra under hela studietiden. Studenter ska ha möjlighet att få hjälp med de problem som anknyter till deras hälsoliv som just studenter. Studenthälsomottagningar ska även erbjuda förebyggande studenthälsovård som stresshanteringskurser. På grund av urholkning i utbildningars budget minskas medlen till studenthälsomottagningar i landet samtidigt som behovet söktrycket till mottagningarna ökar och i synnerhet för studenter med stressrelaterade problem. SFS anser att en studenthälsomottagning inte får ta ut avgifter från studenter. Studenthälsomottagningarnas verksamhet får inte heller skäras ned som en konsekvens av att lärosäten tvingas bespara. Det är även viktigt att en

likvärdig studenthälsomottagning garanteras, så att studenternas välmående inte beror på val av studieort eller utbildning.

Alla sjukdomar är inte studierelaterade. För att inte riskera att behöva avbryta studier på grund av orsaker utanför den enskildes kontroll är det viktigt att egenavgifterna för tandvård, sjukvård och läkemedel håller en låg nivå, med högkostnadsskydd tillgängligt för alla. Samverkan mellan lärosätenas studenthälsomottagningar, studentkårer och respektive region/landsting bör utvecklas för att studenter som mår dåligt inte ska fastna mellan myndigheter och institutioner i väntan på sin rätta vård. SFS anser att klyftan är så pass allvarlig att regering och riksdag bör främja dessa typer av samverkansinsatser i en högre utsträckning.

3.7 Sociala trygghetssystem

Studenters sjukförsäkring är eftersatt. Likaså är inte föräldraförsäkringen anpassad efter studenter. Studenters studietid ska vara lika trygg och lika försäkrad som för andra grupper i samhället. Därför kräver SFS att studenter ska kunna vara sjukskrivna på deltid. Det ska vara självklart att en student ska kunna återuppta sina studier efter en föräldraledighet. SFS anser att studenter ska kunna bilda familj utan att förlora sin sysselsättning. Studenters sjukförsäkring och ersättning vid vård av sjukt barn ska kopplas till sysselsättningen studier istället för studiemedlet för att innefatta alla studenter. När en student återvänder till studierna efter en tids sjukdom ska ha studenten ha rätt till rehabilitering. Ansvar för studenters rehabilitering ska ligga ligger på utbildningsanordnarna enligt lag. Det ska vara tydligt vilka insatser studenten har rätt till och vad utbildningsanordnaren är skyldig att erbjuda. Införande av deltidssjukskrivning är en förutsättning för att högskolan ska kunna ta ansvar för studenters rehabilitering. Den student som så önskar ska kunna rehabiliteras tillbaka till studier. Lärosätenas ansvar innefattar att hjälpa studenter som halkat efter på grund av sjukdom genom att formulera en plan för hur de ska komma ikapp och på sikt avlägga en examen. SFS kräver att lärosäten och andra myndigheter anpassar sin verksamhet så att det är möjligt att klara rehabiliteringsansvaret och om så inte sker bör åtgärder vidtas. Rehabiliteringsansvaret hjälper studenter att återgå till studier efter sjukdom och därför anser SFS att verksamheten som anknyter till rehabiliteringsansvaret fokuserar studentens förmåga att återgå tillbaka till studierna. Karenstiden för sjukskrivning och vård av sjukt barn ska sänkas från 30 dagar till maximalt 7. Studenter som är samhällsmedborgare ska på samma vis som andra medborgare kunna vara sjuka med en fungerande

socialförsäkring. En student är en samhällsmedborgare och ska på samma vis som andra medborgare kunna vara sjuk med en fungerande socialförsäkring.

Det gäller för såväl svenska som internationella studenter. Doktoranders trygghetsvillkor varierar beroende på finansieringsform. SFS menar att alla doktorander ska få en trygg anställning från dag ett för att omfattas av de sociala trygghetssystemen. Det är aldrig försvarbart att vägra doktorander en trygg anställning. Det är ett politiskt ansvar att se till att lärosätena anställer alla doktorander och accepterar att kostnaderna därför kan öka något. För doktorander som har anställning på annan plats än i akademiska lärosätet försäkra sig om att den doktorand är försäkrad genom den andra arbetsgivaren och omfattas av de sociala trygghetssystemen.